

ט עֲשֵׂה מ"ה י טֶס
במשנה קב"א

א' שבת כ"ט ו'ל'

הלכות שבת סימן רעז רעה

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה והנחת]

והסימן שח אין רצון להפסקה⁽⁴⁰⁾, דהקם הפסקה במקביל לנדרים ממש, וצ"ל אליה רבה בסימן רסה⁽⁴¹⁾.

(40) היינו ממה שכתב הרמ"א שם (סי"ג) שאסור לנוע במוקצה באופן שמנדרו על ידי זה.

(41) שאף הוא כתב (שם סי"ב) לחלק בין המתכוין לנדר, שאסור, ובין הנוגע בלא כוונה לנדר, והדבר התנדנד מאליו, שמוותר.

[משנ"ב סי"ב כ]

דקא קמא לן דגר שהקליקו בו באותה שבת אסור לטלטל⁽⁴²⁾.

(42) ואכן לגבי כלים המותרים לשימוש בשבת, כתב לקמן (סי' שלו סי"ב) שאסור להניחם על האילן בערב שבת, שנמותר שהוא משתמש בהם תמיד יש לחוש שמא יבא להורידם בשבת מהאילן. אמנם דעת הגרש"ז אויערבך (ש"כ פכ"ז הע' ג) שהיינו דוקא בכלים שרגילים להשתמש בהם תמיד, או כגון נר שהאדם נהנה ממנו בשבת ויום טוב, שבהם יש לחוש שיטלם מהאילן, אבל דבר שאין משתמשים בו תמיד, ואף אין דעתו ליהנות ממנו בשבת, מותר להניחו על האילן, שהרי לא מצינו איסור לתלות סל על אילן מבעור יום, וכן לא מצינו חיוב להוריד את כל החפצים מהאילנות מבעור יום.

[משנ"ב סי"ב כא]

אפילו להניחו מערב יום טוב, וכדלקמן בסימן תקיד סעיף ו'⁽⁴³⁾.

(43) וכפי שביאר שם (סי"ב לו), שביום טוב עצמו הרי אסור להניחו משום שאף הנחת הנר על האילן נחשבת כשימוש באילן. ובטעם הנזירה שלא להשתמש באילן, כתב הש"ע לקמן (סי' שלו סי"א) שחששו חז"ל שיעלה על האילן ויתלוט, וביאר המשנ"ב שם (סי"ב ה), שהחשש הוא שמא יתלוט בכוחה מעצמו או עליו או פירותיו, ויתחייב חטאת.

[משנ"ב סי"ב כב]

אפילו של מוקצה אסור⁽⁴⁴⁾, כי המקומה חז"ל משום מקצור⁽⁴⁵⁾.

(44) ושיעור החימום שנאסר, כתב החזו"א (או"ח סי' לו סי"ב) וא"ו נ סי"ג ט) שאף שאינו חייב עד שתיעשה גחלת, על כל פנים אסור מדרבנן כבר משעה שהתחממה המתכת בשיעור שהיה סולדת בו, ויתכן שאיסור מהתורה כדן חצי שיעור.

אמנם, לענין נתינת קדירה ויקנית על גבי כירה בשבת כדי להניח את התבשיל על גבה [המבואר בשו"ע לעיל (סי' רנג סי"ג)] לא הזכיר המשנ"ב שאין לעשות כן בקדירה של מתכת, וביאר הגר"ש אלישיב (שבות יצחק דיני שהיה וחזרה פ"ד אות ה) בדעתו, שדוקא בכפית קערה על נר יש לחוש שמא תתאדם המתכת, כיון שהשלהבת גדולה וסמוכה לדופן הקערה, מה שאין כן בקדירה ויקנית המונחת על גבי הכירה, ששולי הקדירה רחוקים קצת מהגחלים, אף אם תתחמם המתכת בשיעור של יד סולדת, מ"מ אין לחוש שמא תתאדם בכך, ולפי זה מתבאר מדברי המשנ"ב שלא כדעת החזו"א שאסר גם בשאין המתכת מתאדמת, וכן כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' צג) שמותר להניח

פה העשוי ממתכת על גבי האש באופן שלא תתלכן המתכת [היינו אף אם תעמוד שם כל היום, אבל אם באופן שתעמוד שם כל היום היא תבוא לידי ליבון, כתב שם שהדבר אסור אף אם דעתו לסלקו קודם לכן]. וכן כתבו הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' יא הע' 2) והשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' צא).

(45) כן כתב הרמב"ם (פ"ב מהל' שבת ה"א), וכמצויין בשע"צ (סי"ב כג). אכן, בפ"ט מהל' שבת ה"ז כתב הרמב"ם, שהמחמם את המתכת עד שתיעשה גחלת חייב משום מבשל וכמובא לקמן (סי' שיח סי"א א) ויישב בשע"צ לקמן (שם סי"א א) בשם הלח"מ, שמתהילה כשנעשה הברזל רך חייב משום מבשל, ולאחר מכן כשנעשית המתכת גחלת בוערת, חייב משום מבעיר, כיון שנעשה דבר השורף.

באופן אחר ביאר החזו"א (או"ח סי' נ סי"ב ט), שהדבר תלוי בכוחה האדם, שכשברצונו להתוך את המתכת ולעשותה גחלת, כדי שבעודה רכה יצור בה צורה, חיובו משום מבשל ולא משום מבעיר, וכשברצונו ללבנה כדי לצרפה, חיובו משום מבעיר ולא משום מבשל. והוסיף, שאף באופן שאין ברצונו לא לכך ולא לכך, מ"מ הדבר אסור, משום שלדעת הראב"ד (פ"ב מהל' שבת ה"א) בהיחוס מתכת יש משום בישול בכל אופן, ואף לדעת הרמב"ם אין הדין ברור להיתר.

[משנ"ב סי"ב כד]

אף תהיה להניח מעט אור בין הכלי להנר, דאם לא כן יכבה הנר⁽⁴⁶⁾.

(46) ובגדר כיבוי זה, כתב הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' ל) שאין זה נחשב כגרם כיבוי, אלא ככיבוי בידים, שכמו שאי אפשר לשלהבת בלא שמן כך אי אפשר לה בלא אור.

[ביה"ל ד"ה כ"ד וכו']

אכן לפי מה שפסק שם הג"א דהג"ה מ"ר בכל גוניה⁽⁴⁷⁾.

(47) וכדעת זו סתם במשנ"ב לקמן (סי' שי סי"ב כב).

ומה שכתב הש"ע שם (סי"ו), ובלבד שלא יגע בו, כתב המשנ"ב (שם) שכוונתו על דברים שעלולים להתנדנד, כגון ביצה וכדו'.

סימן רעה

שיכול לכבות הנר בשביל החולה

[משנ"ב סי"א א]

דדוקא בשאי אפשר להוציא החולה למקום אחר⁽¹⁾ וכו', או על-ידי הוצאה לתוך אחר, דאי לאו הכי פנדי יו"ת טוב לטלטל מקצה מלעבר על אסור בביה⁽²⁾.

(1) ואם אינו יכול להוציא את החולה אלא לרשות הרבים, כתב לקמן (סי' שכט סי"ב ב) לענין דליקה שפוצה במקום שיש חולה או קטן, שלדעת המג"א מוטב לכבותה ולעבור על איסור דרבנן של מלאכה שאינה צריכה לגופה, מאשר לעבור על איסור הוצאה לרעה, כיון שלדעת הרבה פוסקים גם בזמנינו יש רח"ל

המשך בעמוד הבא

הלכות שבת סימן רעז רעה

ביאורים ומוספים המשך

שכיון שאמרה התורה לחלל שבת עבור פיקוח נפש, כל מה שעשו לצורך זה אינו נחשב כחילול שבת. ומה שכתב הביה"ל (רי"ה מ"ה) שמי שהיה יכול להוציא את החולה מהחדר ולא הוציאו אלא כיבה את האור, הרי זה חייב חטאת לדעת הרמב"ם, אין זה אלא משום שלא היה צריך לכבות את האור כלל, מה שאין כן כשצריך לחלל את השבת, גם כשחילל בלא שינוי אינו חייב חטאת.

[משנ"ב ס"ק ג]

שפקתו נפש ה'ה'ה' שבת, וקדלקמן בסימן שכח"ה.

(6) ובגדר דין זה, כתב שם (ס"ק לט) שנחלקו הראשונים, שיש אומרים ששבת 'הותרה' אצל פיקוח נפש, אבל לדעת הרבה מן הראשונים שבת אינה אלא 'דחוייה' אצל פיקוח נפש.

[שע"צ ס"ק א]

עין לקמן בסימן שכט סעיף קטן ה' במגן אברהם⁽⁶⁾ ובסימן שלד סעיף כו בהג"ה⁽⁷⁾.

(6) שכתב ברעת היש מי שאומר המובא בשו"ע שם (ס"ז), שלא אמרו שמחללים שבת על נכרים שבאו על עסקי ממון, אלא באופן שבאו כנגד רבים, שיש לחוש שמא יעמוד אחד כנגדם ויהרג, אבל בנכרים שבאו על יחיד, יניחם ליקח את ממון ולא יחלל את השבת, כיון שאין חשש סכנה בדבר.

(7) שם כתב שאסור לחלל שבת כדי להציל ממון. והוסיף המשגיב שם (ס"ק עז), שאין לעבור לצורך הצלת ממון אפילו על איסור דרבנן.

[ביה"ל ד"ה מותר]

דחששים פן על ידי טלטולו יכבד עליו החלי יתר, וקדלקמן בסימן תריח סעיף א'⁽⁸⁾ וכו', ונאסרו ק"י קטר בחולה שיש בו סכנה אף לרבי ה'ה'ה' וכו', אף לרבי שמעון בחולה שאין בו סכנה⁽¹⁰⁾.

(8) שם כתב השו"ע, שהולה שיש חשש שמא יכבד עליו חליו, יש להאכילו ביום כיפור, וביאר הביה"ל שם (ד"ה חולה), שיש להאכילו אף אם בעת אין סכנה בחליו, כיון שאם לא יאכל יכבד עליו החוליו, ויש חשש שמא יבא לידי סכנה.

(9) וגדולה מזו כתב הר"ן (שבת ל, א) בשם הרא"ה, שעדיף לכבות את חנר בזריזות לאלתר, מאשר להוציאו או לכפות עליו כלי. [אלא שאולי כוונתו, שבהוצאת חנר או בכפיית הכלי עליו אי אפשר להזדרז כמו בכיבוי].

(10) אולם, באופן שיש סכנת אבר, דעת הגר"ש אויערבך (ששי"כ פל"ג הע' יז), שמותר לעבור גם על איסור מלאכה שאין צריכה לגופה. ובשונה הלכות (סי' שכח סייט) הסתפק בדבר.

[ביה"ל ד"ה לכתוב]

במגן אברהם סעיף קטן יז מה שכתב שם לדעת רש"י⁽¹¹⁾ וכו', וגם שדעת החולה מתלשב פ"ה⁽¹²⁾, עין לקמן סימן של במגן אברהם סעיף קטן ב לענין ילדית⁽¹³⁾ וכו', ועין שם בבאור הלכה⁽¹⁴⁾ וכו', אבל להטות חנר כדי שיאיר יתור בטוב אסור⁽¹⁵⁾ וכו', ועין בסימן שכח סעיף טז⁽¹⁶⁾.

(11) שם כתב בשם רש"י, שמלאכה שאין במניעתה סכנה, דהיינו המשך בעמוד הבא

דאורייתא, ואילו לדעת הח"א מוטב להוציאם דרך רה"ר מאשר לכבות את הדליקה.

(2) ואף לסוברים שאיסור כיבוי אינו אלא מדרבנן, מ"מ כתב להלן (ס"ק ג) שחמור הוא משאר איסורי שבות, כיון שלכל הדעות יש בו צד חיוב.

[משנ"ב ס"ק ב]

וְאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת עַל-יְדֵי בְּלִי אַחֵר, יַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי (סימן שכח סי"ב בהג"ה⁽⁴⁾).

(3) ומלאכה שניתן לעשותה או על ידי ישראל אחד או על ידי שני אנשים יחד [באופן שזה יכול וזה יכול], דעת הגר"י קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ט ס"ק כג) שצריך לעשותה באופן זה, משום שאין בכך אלא איסור דרבנן [ראה ח"א כלל ט ס"ט], ועדיף שיעברו שנים על איסור דרבנן, מאשר יעבור אחד על איסור תורה. וראה מה שכתבנו לקמן (סי' שטו ס"ק בא).

(4) שם כתב הרמ"א, שכן הוא המנהג בדבריו במקום שאין לחוש שיתעצל. ובשם ה"י כתב המשגיב שם (ס"ק לז), שאין זה מנהג ותיקין, אלא יש לעשות את המלאכה על ידי ישראל, כיון שמסתבר שיזדרז בדבר יותר, וכל שיש סכנה ודאית, אפילו אם אין בחילול השבת אלא ספק הצלה, כל הוריו הרי זה משובח. ובספק סכנה, דייק בשו"ע שבת הלוי (ח"ו סי' כה ובח"ח סי' עד) מדברי ה"י, שאף שמחללים שבת לצורך זה, מ"מ מותר לעשות זאת על ידי נכרי כל עוד עומד הישראל על גביו.

ובפיקוח נפש שאין בו בהילות, כגון בטיפול קבוע שידוע מראש שצריך לעשותה, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ט ס"ק בא) שלא נחלקו בכך הרמ"א וה"י, ולכל הדעות יש לעשותו לכתחילה על ידי נכרי בפיקוח ישראל, וכן פעולות שאינן חלק מהטיפול הישיר בחולה, כגון כתיבת ממצאי המחלה או כיבוי חנר כדי שחולה שיש בו סכנה יוכל לישון, דעת הגר"ש אויערבך (נשמת אברהם ח"ה סי' שכח ס"ק א) והגר"י קרליץ (שם ס"ק ב), שצריך להשתדל לעשותן על ידי נכרי.

ולמעשה, כתב בשו"ע שבת הלוי (ח"ח שם), שלמרות שהלכה כה"י, מנהג העולם כהרמ"א, מאידך, בשו"ע אגרות משה (אורח ח"ה סי' כה) כתב שנוכח לדעת לעשות כה"י.

וכשאפשר לעשות את המלאכה על ידי שינוי, כתב הרמ"א (שם) שיש לעשותה באופן זה, והוסיף המשגיב שם (ס"ק לו), שהוא הדין כשניתן לעשות את המלאכה על ידי קטן, ובטעם הדבר כתב שם (ס"ק לה), שכיון שניתן לעשות את המלאכה בהיתר [היינו באיסור דרבנן], אין לעשותה באיסור, והוסיף, שאם אין החולי בהול, יש לעשות את המלאכה בשינוי, אף אם על ידי השינוי יתאחר הדבר מעט.

וכשמחלל שבת לצורך פיקוח נפש על ידי שינוי, דעת הגר"ש אויערבך (ששי"כ פל"ב הע' פו) שיש לפרסם בפני הנוכחים שבאמת מותר לחלל את השבת אפילו בלא שינוי, באופן שיש מקום לחשש שמא יגרם על ידי זה עיכוב. [וכן כתב ה"י הנ"ל, שבאופן שנותן לנכרי לעשות את המלאכה כפי דעת הרמ"א הנ"ל, יגלה לרבים שמותר אף לישראל לחלל שבת לצורך זה].

ומי שיסל היה לעשות את המלאכה על ידי נכרי או בשינוי, ולא עשה כן, דעת הגר"ש אויערבך (ששי"כ שם) שאינו חייב חטאת,

הלכות שבת סימן רעז רעה

ביאורים ומוספים המשך

על ידי זה לידי דיחוי ועיכוב בעשיית המלאכה.

ומכך שהשחה את חטיית הנר לריבוי בשיעורים, משמע שכשם שברבוי בשיעורים אין תועלת לחולה, כך גם בחטיית הנר, אבל אם תהיה לחולה תועלת בחטייה זו, יהיה הדבר תלוי במחלוקת רש"י והמגיד משנה המובאת לעיל (הגרש"ב וולדנברג).

[ביה"ל ד"ה בשביל]

עין בסיקן שבת סעיף ד' (17) וכו', ובקלתי השנה אפשר שיקפד עליי תחליי
היספן יתרה (18).

(17) שם התבאר שיש לפקח מפולת שנפלה על אדם, אף על פי שמצאנוהו כשהוא מרצץ וברור שלא יוכל לחיות אלא חיי שעה. ולמרות שהטעם שאמרו בגמרא (יומא פה, ב) שמותר לחלל שבת לצורך פיקוח נפש הוא משום 'חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה', וטעם זה אינו שייך באדם שיחיה חיי שעה, כתב הביה"ל שם (ד"ה אלא לפי) שמה שהזכירו בגמרא 'שבתות' הוא לאו ברקא, ויש לחלל שבת אף כדי שישמור את שאר המצוות, דיינו שבאותה שעה ישוב בליבו ויתודה, וכמבואר במאירי (יומא שם), ועוד, שבגמרא שם הובא טעם נוסף לדבר, משום 'יחיי בהם', דיינו שיש לדחות את כל המצוות בשביל חיים של ישראל, וישנם אופנים שמחמת טעם זה לבד מחללים את השבת.

(18) ומטעם זה מותר הדבר אף לדעת רש"י המובא בביה"ל לעיל (ד"ה לכבות), וכמו שכתב הביה"ל לקמן (סי' שכח ס"ד ד"ה כל שרגילים), שכל שיש חשש שגל ידי מניעת המלאכה יחלש החולה ויכבד חליו עליו, מותר לחלל את השבת אף לדעת רש"י. [ידלא כמו שכתב הבית מאיר לקמן (סי' שכח ס"ז ד"ה תו)], שצורך השינה אינו אלא כשאר צרכיו של החולה, ואין במניעתו סכנה, ולכן רק לדעת המגיד משנה מובן ההיתר לכבות את הנר.

[ביה"ל ד"ה החולת]

דהתירה לכבות פן שחית הנפץ אף פקלית של עץ בשביל שלא יזקק פה (19).

(19) דוקא במקום היזק הגוף, אבל במקום היזק ממון בלבד, מבואר במשנ"ב שם (ס"ק פד) שאסור לכבות את הגחלת.

שאם לא יעשה לא תיגרם מכך כל סכנה לחולה, אין לעשותה בשבת אפילו לצורך חולה שיש בו סכנה, אלא יעשה על ידי נכרי כדין צרכי חולה שאין בו סכנה. וכתב המשנ"ב שם (ס"ק יד), שלדעת המגיד משנה (פ"ב מהל' שבת הי"ד) כל מלאכה שיש לחולה בה צורך קצת, ורגילים לעשותה בחול, מותר לישראל לעשותה בשבת לצורך החולה אף אם אין במניעתה משום סכנה, כיון שהחולי עצמו יש בו סכנה. וסיים שם, שלחלבה נכון להחמיר באיסורי תורה כדעת רש"י, כיון שפוסקים רבים סוברים כמותו [נוכח שהאריך להוכיח בביה"ל שם ס"ד ד"ה כל שרגילים]. אמנם, אם יש צורך גדול בדבר, כתב השעה"צ שם (ס"ק יא) שלכל הדעות מותר לעשות כן.

(12) אמנם, בביה"ל לקמן (שם) הוכיח מדברי התשב"ץ שהתיר לחלל שבת כדי לישב את דעת החולה, שהוא סובר כדעת המגיד משנה, ולדבריו כאן הרי גם רש"י מודה באופן זה. ויתכן שאין כוונת הביה"ל כאן להתיר את הדלקת הנר אלא בצירוף הטעם האחר, דהיינו שיש לעשות כן כדי לראות מה נצרך לחולה (הגרש"ב וולדנברג).

(13) שם הקשה על מה שאמרו בגמרא (שבת קכח, ב) בטעם היתר הדלקת הנר ליולדת, שהוא משום ישוב דעתה, שלכאורה אף בלא טעם זה יש צורך בהדלקת הנר כדי לראות מה היא צריכה.

(14) שם (ס"א ד"ה ומדליקין) יישב בשם הבי"ח, שביאור הלשון 'אם היתה צריכה', היינו שהגיע הלילה שבוודאי צריכה לנר לישוב דעתה.

(15) ואם יש ליולדת נר קטן, והיא חוששת שאינו מאיר היטב, ורוצה שידליקו אור גדול יותר, דעת הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה סי' של ס"ק ו) שמותר להדליק עבורה נר נוסף כדי שיהיה די אור בפי הרגילות תמיד.

(16) שם התבאר שאסור להרבות בשיעורים שלא לצורך, ולא הותר לעשות לחולה אלא כדי השיעור שנצרך לו. אמנם באופן שהדבר בחול, כתב הרמ"א (שם) שאין לדקדק בדבר, שלא יבוא

הלכות שבת סימן רע"א

ביאורים ומוספים

סי' ק"ד. אמנם, לענין הוצאת המת לרשות הרבים, צריך המשגיב לקמן (סי' שי"א) את דעת הרמב"ם לחומרא.

ולגבי עשיית 'תולדה' שאין צורך לגופה, כתב המרכבת המשנה (פ"ז מהל' שבת ה"ב, ופ"י"ב ה"ב) שלכל הדעות פטור עליה מדאורייתא, שכל שלא עושה את המלאכה לצורך האב, אין היא נחשבת 'תולדה' ואין עליה שם מלאכה כלל. מאידך, האגלי טל (ד"ש סי' יז) אות סג בהגיה) הוכיח שאין דילוק בין אב לתולדה לענין זה, וכן הוכיח הגרש"ז אויערבך (ש"ר מנחת שלמה ח"א סי' יב סי' א).

(25) וכעין זה כתב בשע"צ לקמן (סי' שט"ז סי' ס"א) לענין ספק איסור נטילת נשמה, שיתכן שמה שנחשב כספק דאורייתא ואסור, אף על פי שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה נוספק היה צריך לכאורה להיות מותר כשאר ספק דרבנן, טעם הדבר הוא משום שעיקר מדאורייתא.

וכן לגבי עשיית מלאכה שאינה צריכה לגופה בבין השמשות, כתב לקמן (סי' שט"ז סי' א) שגם לסוברים שמלאכה שאינה צריכה לגופה אינה אסורה אלא מדרכנן, מ"מ גזרו על כך בבין השמשות [אפילו לצורך מצוה או בשעת הרחוק]. כיון שהוא חמור משאר שבותים.

[ביה"ל ד"ה החולת]

ד"ש לומר דהתם משום צ"צ דנכ"ס²⁶, מה שאין כן בענינו בחולת [חיד"י²⁷]. (26) וכן לגבי קוץ המונח במקום שעלול לחזיק את הרבים, כתב השו"ע לקמן (סי' שח סי"ח) שמותר לטלטל ברשות הרבים פחות פחות מארבע אמות, ובכרמלית אפילו ארבע אמות [והיינו עד שישלכנו למקום שאין הרבים דורסים שם, כמו שביאר המשגיב שם (סי' ע"ו)]. וטעם הדבר, שכמקום היזק לרבים לא גזרו רבנן איסור שבות.

ולגבי זכויות שנשברה במקום שעלולים שבריה לחזיק, כגון על השולחן וכדו', כתב הרמ"א שם (סי' שמותר לפתוחם, וביאר המשגיב שם (סי' ע"ו) שלמרות שסתם בית אין הרבים מצויים בו, מ"מ איסור טלטול מוקצה קל הוא, והתירוץ גם במקום היזק היחיד.

(27) אמנם, לענין הפסת מורסא כדי להוציא ליחא, שכתב השו"ע לקמן (סי' שח סי"ח) שמותר לעשות כן, כתב המשגיב שם (סי' צ) שכיון שמלאכה שאינה צריכה לגופה היא, התיר לעשות כן משום צער אף על פי שהוא צער של יחיד. [וראה במאירי (שבת כ"ט, ב) שכתב, ששונה כיבוי הנר שאינו מסיר את החול' בידים אלא שלפעמים גורם לכך, מהפסת מורסא שעל ידה מסיר את החול', ועוד, שהנוק הבא מן הנר הדלוק אינו מבורר כל כך, ועוד, שאפשר להסיר את הנוק הבא מהאור באופנים אחרים, כגון על ידי העמדת מחיצה וכדו'. וראה בביה"ל לעיל (ד"ה מותר, במוסרי).] וכן כתב לקמן (סי' שח סי' ק"ג) לגבי התזת חלב אשה על מי שאחזתו רוח רעה, וכן לקמן (סי' של סי' לב) לגבי אשה המצטערת מן החלב שיש לה, שמותר לה להוציאו בידה כיון שאלו מלאכות שאין צריך לגופן והותר במקום צער. וכן התיר לקמן (סי' שט"ז סי' ל"ז) לצוד פרעוש ולהשליכו, כדי שלא יעקצנו ויצטער מכך.

ונר הדולק בחדר שיש בו שלשה חולים שאין בהם סכנה, כתב הגרש"ז אויערבך (ש"ר מנחת שלמה ח"א סי' ז) איתא ד"ה גם מבורר) שאם אי אפשר להוציא את הנר או את החולים מהחדר, מותר לכבותו, שהרי צער של רבים הוא.

סימן רע"א

דיני טלטול הנר בשבת

[משנ"ב סי' א]

שהיה דבר האסור בטלטול²⁸, ומגו האתקצאי לבין השמשות²⁹ אתקצאי לגלי יומא³⁰ וכו', דקצמא לן בה לאסונא³¹.

(1) ובטעם איסור טלטול השלהבת, כתב החו"א (א"ח סי' מא סי' טז) המשך במילואים עמוד 17

[משנ"ב סי' ג]

אסור לכתוב³² וכו', אפילו ק"י אסור מדקדקי סופרים³³ וכו', אין צריך לכבוי בשביל עצמו³⁴ וכו', וכן הדמיון בפעול מלאכות³⁵ וכו', חייב עליה³⁶ וכו', צד חייב לכלי עלמא³⁷.

(20) ולכבות את הנר בשינוי, דעת הגר"פ שיינברג (חידושי בתרא) שלכאורה יש להתיר, מאחר שנחשב הדבר כשבות דשבות שהותר לצורך חולה [וכפי שמוכח לקמן (סי' שט"ז סי' ג) שלענין האופנים שהותרה אמירה לנכרי מצד שבות דשבות, נחשבת עשיית מלאכה בשינוי כשבות]. והוסיף, שאכן כך היא משמעות לשון המשגיב לקמן (סי' שח סי' נ), שכל השבותים הותרו על ידי שינוי לצורך חולה, אלא שיתכן ששבות של כיבוי לא הותר אף באופן זה, משום שהוא חמור יותר משאר שבותים [כמבואר להלן].

ולגבי דתיר אמירה לנכרי לכבות את הנר לצורך מקצת חולי או מצוה, מחמת הטעם שהכיבוי הוא מלאכה שאינה צריכה לגופה ודאי שבות דשבות, ראה מה שכתבנו בביה"ל לקמן (סי' שט"ז סי' יב) לצד.

ולגבי אמירה לנכרי לעשות מלאכה דאורייתא בשינוי, ראה מה שכתבנו לקמן (סי' שז סי' יט).

להוציא את הנר מחוץ לחדר בשביל החולה שאין בו סכנה, דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"ב פ"ג הע' כד ובח"ג שם) שאם החולה מצטער מחמת הנר ורצה שיש, מותר לעשות כן, ויש להוציא את הנר בנחת, שלא יבא לידי כיבוי הנר והבערתו. [וראה בפמ"ג סי' רע"ח משב"ז סי' א ובסי' רע"ט סי' י, ובתהלה לדוד סי' רע"ט סי' יא].

(21) אמנם לענין רחיצת יתוק במים ביום טוב כשמתחילי יש חיתול נקי שנשרה במים ומתכבס על ידי כך, כתב הביה"ל לקמן (סי' שח סי' ד"ה דלא) שיש להתיר לעשות מלאכה שאינה צריכה לגופה לצורך קטן, כיון שנחשב הוא כחולת שאין בו סכנה [אלא שיתכן שלא סמך על זה אלא בצירוף מה שכתב שם לעיל, שיש צדדים לומר שהדבר לא נחשב ככיבוס כלל, והגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה סי' שח סי' יט אות ג) חילק, שכיון שהמכניס את החיתול אינו מתכוין לכבסו, ואין זה אלא 'פסיק רישא' שיתכבס, יש להקל בדבר. וראה ששי"ב פ"ג הע' סג]. וכן מבואר ממה שכתב המשגיב לקמן (סי' שח סי' ק"ג), שאף על פי שאסור להתזיז חלב אשה על מי שאחזתו רוח רעה, מ"מ אם יש צער גדול בדבר מותר לעשות כן, כיון שהוא מלאכה שאינה צריכה לגופה. וראה דברות משה (שבת סי' כו הע' ע"ג) שדן לחלק בין צער סתם לצער גדול. וראה עוד מה שכתב המשגיב לקמן (סי' שט"ז סי' כז) לענין צידת נחש שאינו ממית, שלסוברים שמלאכה שאינה צריכה לגופה אינה אסורה אלא מדברי סופרים, מותר לעשות כן משום ההיזק העלול להיגרם לכני אדם.

(22) אכן, מכך שהבערה לצורך אור או חימום נחשבת מלאכה הצריכה לגופה, הוכיח הגרש"ז אויערבך (ש"ר מנחת שלמה ח"א סי' יב אות א) שאין צריך שתהיה תכלית המלאכה לאותו הצורך שהיה במשכן, שהרי ההבערה שהיתה במשכן נעדרה לבישול הסממנים, ולא לצורך אור או חימום.

(23) וכן לענין מת שהסריח בבית, כתב לקמן (סי' שי"א סי' י) שהוצאתו לרשות הרבים נחשבת מלאכה שאינה צריכה לגופה, שהרי אין המוציא צריך את המת ברח"י. ומטעם זה, המוציא אשפה מהבית לרח"י מפני שאינו רוצה שתהיה בבית, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א קונטרס מלאכת מושבת סוף אות ו) שמסתבר שנחשב הדבר כמלאכה שאינה צריכה לגופה [שאסורה רק מדרבנן לדעת הרבה פוסקים, אמנם לענין הלכה, ראה בהע' הבאה דעת המשגיב לגבי הוצאת מת מהבית].

(24) והביאו השו"ע לקמן (סי' שט"ז סי"ח) לענין מלאכת צידה, וכן לקמן (סי' של סי"ז) לענין מלאכת כיבוי. אכן להלכה, כתב בביה"ל לקמן (סי' שט"ז סי' א ד"ה וחיב) שדעת השו"ע לפסוק כשאר הראשונים, שמלאכה שאינה צריכה לגופה אינה אסורה אלא מדרבנן, וכן פסק המשגיב לקמן (סי' של סי' פ"ד), וכן דא דעת החו"א (א"ח סי' נו

הַלְבוֹת שִׁבְתַּת סִימָן רַעַמ

רַעַט דִּינֵי טַלְטוּל הַיָּר בַּשָּׁבֶת, וְבוֹ ז' סְעִיפִים:

א אֵנֶר שֶׁהִדְלִיקוּ בּוֹ בְּאוֹתָהּ שִׁבְתָּ, (א) אֶרֶץ-עַל-פִּי שִׁבְכָה, אָסוּר (א) [א] לְטַלְטֵלוֹ. יִרְכֵּן (ב) *מוֹתֵר הַשֶּׁמֶן שֶׁבֶנֶר שֶׁהִדְלִיקוּ בּוֹ בְּאוֹתָהּ שִׁבְתָּ, אָסוּר (ג) לְטַלְטֵלוֹ וּלְהַסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ בְּאוֹתָהּ שִׁבְתָּ: ב יִגֵּר זֶה שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵלוֹ, (ד) *אֶפְלוּ לְעֶרְךָ גּוֹסֵם וּלְעֶרְךָ מִקוֹמוֹ אָסוּר. דִּיּוּשׁ מִי שֶׁהִתִּיר, וְלֹא נִרְאוּ דְבָרָיו: הֵגֵה וְחֵשׁ אוֹמְרִים, דְּמִי שֶׁהָא (ה) אִיסְטָנִים וְהֵנֶר (ו) טָאִיס עֲלֵיו, מִכֵּר (ז) הֶלְצִיאָהּ, דְּהִמִּי לְדִידָהּ כִּפְרָךְ שֶׁל רִצִּי.

א שבת מ"ד וכרבי
מאיר, תר"ף ר"א י"ש
שם ונקב"ם פ"ק כה
ב שם ונקב"ם קטא.
רמב"ם פ"ק ה ג וכן
נראה
הרמב"ם פ"ק כה
וטדברי רבנו ירמיה
בחלק ב ומדברי

הרא"ש והגהות אשרי פרק ג רשבה ד מרדכי שם והאגור בשם רבי ישעיה

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

[ב] לטלטלו. עין בה"ט. וכתב בבר"י בשם ארמ"ק ק"ש ח"ב: מי שקש בעיניו ונגדל הקאב ואור הנר מזיק לו, אעפ"כ אסור לטלטלו להעמידו בבית אחר. ע"ש:

פֶּאָר הַיִּטָּב

(ח) לְטַלְטְלוּ. וְאִם יֵשׁ אֵימַת א"י, מִמֶּדֶר לְטַלְטְלוּ אֶחָד שְׂכֵכָהּ, ש"ג. וְלִרְש"י מִשְׁמַע דְּיוֹקָא בַּמָּקוֹם סָבְנָה, אָבֵל שְׁלֹא בַּמָּקוֹם סָבְנָה אֲסוּר, עמ"א:

בְּאוֹר הַלֵּכָה

בְּמִקְרָא, וְאִסְרֵן הָכָא בְּמִי יִתְרִי: בְּשִׁבְלִי הַחֹלֶה: יִשָּׁל לִמִּי יִתְחַם כְּשֵׁם צִצְאָ
 (ד'כס"ו, 260), כִּי שָׁאִין בֶּן בְּעֻזְנֵהוּ בְּחֹלֶה יִחִידִי (27) [פ'מגן]. וְנִרְאֶה שְׁשׁוּם הַדְּבָרֵינוּ
 לֹא הָיָה חֲבִיבֵי אִשׁוּר, דִּהְיָה חֲדָיו לְחַשְׁבִּיל אֹרֶחַ מֵעַם גְּבוּרִין אֲסוּר בְּחֹלֶה
 שָׁאִין בֶּן סַפְּרָה, כִּדְרִיעַ דְּמַקְצֵט הָאִדּוּר הוּא בְּכָלל מִכְבָּה, וְכַבֵּל בְּכִמְהָ מִקְמוֹת:
 מִתּוֹר הַשְּׁמִין שָׁבֵנוּ. עֵין בְּמִשְׁנֵה בְּרוּיָה הַשָּׁעַם, מִשּׁוּם דָּאֲסוּר לְהַסְתַּמַּח בְּכִיבִי
 הַשְּׁמִשׁוֹת לְשִׁטְתָּה אֲדוּרָה, עֵין שָׁם. וְהוּא מְטָרָן. וְלִפִּי נָה בְּגַר שֶׁל שְׁנֵינָה אֲדוּרָה
 שִׁבְכָה בְּיוֹסֵט (27) [ד'בש"ח] אֲסוּר בְּדִינָה מִן הָרֶבֶן בְּגַר שֶׁל שָׁאִין אֲדוּרָה כְּבִטְלוּ, כְּשֵׁם
 מִקְצֵה מַחֲמַת אֲסוּר. וְהִיא מִתֵּר לְחַשְׁמֶשׁ בְּחִבְתִּי אִתָּה שְׁמִשִּׁי, דִּהָא אִם כֵּתֵב
 שְׁמִי וְזֶלֶק הֵיךְ מִתֵּר לְקַצֹּר סִלְמֶשׁ עַל יְדֵי הַחֹלֶה, לִפִּי דִּצְחָה רַבִּי אִסְמִין תְּחִיד
 סַפְּרָה ג' בְּהִנֵּה [ד'עין שָׁם מִה שֶׁכְּתוּבָה עַל זֶה בְּמִשְׁנֵה (בְּרוּיָה) 9]. כִּינָה, בְּמִנְיָה יֵשׁ עוֹד
 טַעַם אֲסוּר לְרִבִּי שְׁמַעוֹן, דִּהְיָה לְהַקְצֵה כֵּתֵב שְׁמִי וְזֶלֶק לְמַצּוֹת, וְיִמְלִיל לְדִין
 דְּקִימָא לָן רַבִּי יִהוּדָה, אֲמִירָן מִגֵּו דְּאִתְקַצְאִי לְבִין הַשְּׁמִשׁוֹת אִתְקַצְאִי לְכָל יוֹמָא,
 וְאִסְרֵן לִפִּי זֶה הוּא חֲדָיו בְּגַר שֶׁל שְׁנֵינָה וְחֹלֶב שְׁחֲדָה לֹא מַצּוֹת יוֹסֵטוֹב וְכִבְהִי
 אֲסוּר לְחַשְׁמֶשׁ בֶּן שָׁבֹעַ שִׁשְׁסִי אַחֵר בְּיוֹסֵטוֹב, דִּלְמָה לְקַצֹּר אֶלָּא לְמַצּוֹת
 הַחֹלֶה (בְּיוֹסֵטוֹב 140), וְהוּא הֵיךְ אִם בְּגַר נִשְׁעָה שְׁמִין וְכִבְהִי, אֲסוּר לְקַצֹּר הַגּוֹתֵר אֶת
 בְּיוֹסֵטוֹב (11), כִּל זֶה מִתְבָּאֵר מִדְּרָבִי הַגּוֹנֵן אֲבִרְהָם וְחִסְדָּה שִׁבְתָּ: * אֶפְלֹל לְעֹדָה
 גִּבּוֹהוּ וְכוּ'. עֵין בְּמִשְׁנֵה בְּרוּיָה כִּמְהָ שִׁבְכָתִי דִּינִין חֲלוּף וְכוּ'. וְאֶפְלֹל לְרִעַת הַסַּפֵּר
 הַתִּירָמָה הַמִּבְאֵה בְּסִמִּין שִׁיט סַפְּרָה ד' לְעֵינֵן מִינִין אֲבִין עַל־יֵד הַחִבְתִּי, דְּכִינָה לֵה
 דְּכִסִּיס לֹא הִי אֶל־אִם־כֵּן דִּצְחָה שְׁשִׁיטָא מִן כֵּל הַשְּׁבֵת, וְהָאֵל הֵיךְ עוֹמֵד
 לְהַכְבּוֹת, אִסְרֵן חֹלֹא לֹא נִשְׁעִיט הַמַּגּוֹהֵר כָּלל בְּסִיס לְהֵטֵר, מִכָּל מִקּוֹם הָכָא עֲדִידָא,
 דִּהּוּא אִירִי בְּדַעְתָּ לְסַלֵּק תְּאֹסוּר מִכָּל בְּסִיס בְּשִׁבְתָּ, וְזֶלֶק אֵל תִּנְשֵׁב בְּסִיס לְגַבְהִי,
 מִה שָׁאִין בֶּן בְּהָה שָׁאִין צִצְאָה מִכָּל לְסַלֵּק אֶפְלֹל עַל־יֵד אֲנִיִּיִּיִּי הֵיךְ מִן הַמַּגּוֹהֵר
 עַד שְׁבִיבָה, כְּמוֹלֵא נִשְׁעִיט הַמַּגּוֹהֵר בְּסִיס לְהֵטֵר (הַשְּׁבֵת), וְיִגּוּ דְּאִתְקַצְאִי
 רַבִּי, זֶה כִּיבִי בְּכִסִּי וְחֹסְפִי שִׁבְתָּ, וְזֶלֶק כְּטִי. וְאִם בְּפִרְיָ מְגִידִים בְּמִשְׁבְּצוֹתֵיהֶם

מִשְׁנֵה בְּרוּרָה

וְהַכְרִיזָהּ, וְרָצוּ לוֹ עֲצָה לְהַסְתִּיר אֶת הָאֹר, בְּסֶפֶן מִקֵּר לְכַבֹּת. וְהַכְרִיזָהּ
(3) הַמַּחְתָּרִימִים, דְּהוּא הִדִּין בְּשִׁבְלִי הַחֹלָה שְׂהוּא סִפֵּן סִכְנָה בְּסֶפֶן מִקֵּר
לְכַבֹּת, (ג) אָבֵל בְּשִׁבְלִי חֹלָה שְׂאִין בּוֹ סִכְנָה אֲסוּר לְכַבֹּת⁽²⁰⁾ לְכָלִי
עֲלֵמָא, וְאִפְּלוּ לְהַפְסוּקִים דְּסִבְרָא לְהוּ דְּרָצוּ עַל כְּבוֹר חֵיב מִשְׁאָת
מִשּׁוּם דְּהוּ מְלֹאכָה שְׂאִין צָרִיף לְגוּפָהּ, אִפְּלוּ כִּי אֲסוּר מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים⁽²¹⁾.
וְלִכְּדָּה נִקְרָאת מְלֹאכָה שְׂאִין צָרִיף לְגוּפָהּ, שְׁהֵי אִין צָרִיף לְתַלְתִּית
הַמְּלֹאכָה, כִּי אִין צָרִיף לְכַבֹּת בְּשִׁבְלִי עֲצָמָה⁽²²⁾, אֲלֵא שְׂהוּא מְכַבֵּה מִפְּנֵי
אִינָה עֲנֹן, כְּגוֹן כְּדִי שְׁתִּינֵן הַחֹלָה, אוֹ שְׂהוּא חֵס עַל הַשְּׂמֵן שִׁבְרָא שְׂלֵא
יִדְּלֵק כִּלּוֹ עֲכָשׁוּ, אוֹ שְׂהוּא חֵס עַל חֵרֶס הַר שְׂלֵא יִתְקַלְקֵל מִפְּנֵי חֹזֶק
הַתְּדִלְקָה, אוֹ שְׂמִכְכָּה עֲצִים וְדִלְקִים מִפְּנֵי שִׁחַס עֲלֵיתֵם, אוֹ שְׂמִכְכָּה אֶת
הַתְּדִלְקָה מִפְּנֵי שִׁחַס עַל מִמּוֹנֵה, כִּל זֶה מְקָרִי אִינוּ צָרִיף לְגִיפּוֹ, שְׁהֵי אִינוּ
מִכְּנֵן לְתַלְתִּית הַמְּלֹאכָה עֲצָמָה. וְכֵן דְּסִמְיוֹן בְּשִׁאָר מְלֹאכֹת⁽²³⁾, כְּגוֹן
הַחֹפֶר גָּמָא וְרָצוּ צָרִיף אֲלֵא לַעֲפָרָה, שְׂהַמְּלֹאכָה הִיא הַגָּמָא, וְחֵיב בְּבֵית
מִשּׁוּם בּוֹנֵה וּבִשְׂעָדָה מִשּׁוּם חוֹרֵשׁ, וְכֵין דְּרָצוּ צָרִיף לְגָמָא הִי מְלֹאכָה
שְׂאִין צָרִיף לְגוּפָהּ. וְרָצוּ לֵךְ כְּבוֹי הַצָּרִיף לְגוּפּוֹ אֲלֵא כִּשְׂהוּא מְכַבֵּה
עֲצִים כְּדִי לַעֲשׂוֹת מִתֵּן פִּתְמִין, וְדִלְאִי זֶה צָרִיף לְגוּפֵי הַמְּלֹאכָה, שְׁהֵי אִי
אֲפָשֶׁר לַעֲשׂוֹת פִּתְמִין אִם לֹא שְׂמִכְכָּה, וְכֵן כִּשְׂהוּא מְכַבֵּה אֶת הַפְּתִילָה
מִפְּנֵי שְׁצָרִיף לְהַכְבִּיבָה, שְׂהִיא נִאֲמָו כִּהּ הָאֹר יִפֵּה בְּשִׁתְּמוֹד וְכִדְלִיקָהּ.
וְכִל זֶה שְׂמִכְכָּה הוּא לְרַעַת הַרְבֵּה פּוֹסְקִים, וְהַרְבֵּה פּוֹסֵק דְּלִמְלָכָה
שְׂאִין צָרִיף לְגוּפָהּ חֵיב עֲלֵיתָהּ⁽²⁴⁾. וְאִפְּלוּ לְהַפְסוּקִים הַנִּזְכָּרִים, (ד) אֲסוּר קְבִיבָה
חֲמוּר מִשְׁאָר אֲסוּר דְּרַבְּנָן פִּינֵן דִּישׁ בּוֹ צִד חֵיב לְכָלִי עֲלֵמָא⁽²⁵⁾:

כלל. (ב) והטעם, דבין דבין השמשות וזה אסור בטלטול, לפי שנגעשה הגר והשמן והפהילה כסיס לשלכת שראו דבר האסור בטלטול ומגו דאתקצאי לבין השמשות^(א) אתקצאי לכלי יומא^(ב), והוה הנקרא בנקרא 'מקצה מחמת אסור', דנקרא לן בה לאסורא^(א). אם יש אימת איני יהודי עלי על ידי הגר וכמו שהיה בזמן האמוראים, שהיתה אמה אחת שהיו מקפידין ביום הגם על ישראל שמהליקין גר באותו היום, וכל פי היא גונא, מותר לטלטלו לאחר שפכה שלשלישי גבירים, וכן הסכים בספר תוספת שבת, ודלא כמגן אברהם. ומסרי מגרים משמע שאם ירא שפכהו (ג) א' שאר הספר ממנו, לכלי עלמא שרין: (ב) מותר השמן שפכו. והוא הדין מותר הגר העשוי מחלב ושענה (ז) שהדליקו בו באותה שבת נכבה (אחרונים: (ג) לטלטלו ולהסתפק ממנו וכו'). והואיל והקצה בתחלת בריית המשבת, דהני שבבין השמשות פשהה דולק היה אסור להסתפק ממנו, דהסתפק משמן שפכו חבי משום מכבה, וכדלעיל בריש סימן רסה, (ה) אתקצאי לכלי יומא שלא להסתפק ממנו אף אחר שפכה, וכיון שצאיר להנות ממנו כל יום השבת מפילא אסור בספן לטלטלו, דאינו ראוי לכלום, ומלבד זה, בטלטול גופא הקצה בבין השמשות, שנגעשה חבל כסיס להשלכתה, וכדלעיל בריש סעיף קטן א: ב (ד) אפילו לצרף וכו'. ולא דמי לשאר פלי שמלאכתו לאסור דמטר לטלטלו לצרף גופו ומקומו, וכמו דאיתא בסימן שח סעיף ג, דהכא כיון דבבין השמשות היה אסור לטלטלו אף לצרף גופו ומקומו, דהיה כסיס להשלכתה וכפ"ל, (ו) מגו דאתקצאי לבין השמשות לגמרי אתקצאי לכלי יומא לגמרי. (ז) ואין חילוק בכל זה בין הגר שהדליקו בו השמן ובין המנונה שהדליקו בה הנרות, דגם הוא נעשה כסיס להנרות: (ה) איסטניס. והב"ח ומגן אברהם פסקו דאף מי שאינו איסטניס, אם הוא אומר שמאוס עליו, שרי לטלו מעל השלחן, (ס) ומשמע בב"ח דלא הקל אלא בגר של חרס, שהוא מאיס בודאי, יבדלקמן בסעיף ה (ט) והוא הדין של עץ, אבל של מתכת לא מאיס, ובגרף יתיים משמע דלש להחמיר באינו איסטניס, וכדעת הג"ה: (י) מאיס עליו. הנינו שאינו יכול לסבל שיהא מנח אצלו^(א) לאחר שפכה או למחר ביום: (ז) להוציא. הנינו, כשהוא מנח במקום לשיכתו שרי להוציא משם, אבל אם הוא מנח במקום אחר, גם האיסטניס אסור

שער הציון

(ב) חוספת-שבת ופריימגדים: (א) אמר: (ז) עין בחייצאם כלל טה בשם התיספות וכן בכמה מקומות, וכעין זה הנהמתי בבאר הלקה בשם הפררימגדים: (ח) דחאפד הוא גם על הור גרפא: (ג) מגן-אברהם ורש"י: (א) וסיים השרימגדים על זה: ונודין צריף עיין, ונראה ששננה דאפילו באופן זה גס'פן אינו מתכן כל-כך מיקרא דרב דאמ: בדאי הוא רבי שמעון וכו', דמשמע דלכבי' יהודה דאית לה מקנה משמט אסור אסור, והא לקמן בשימון שלר ערפי כ סבירא לה דנצח ראשונה שם, וכן הסמיכו האחרונים שם, וקאמז במקום פסידא אין אסור לטלטל: אף לפי מה שכתב שמואל-צבי שם⁽⁵⁾ דנראה במקום שדער כהול דח'שנין שניבוא ליד אפוד אדוקאזא אם לא נהירד כטלטול וכלל אכל לא⁽⁶⁾, אפשר ללביש קצת: (ד) דאם לא הדליקו באותה שבת מקרי כלי' ששלאבחו לאסור, ויכרח לטלטל לצורך גופו וזמנו, ואמרו, דלא לקלען כסמ'ן של משנה ברורה סעיף קטן לז': (א) מגן-אברהם בשם אר"י: (ב) בתי-יוסף: (ג) שו"ת: (ד) וכן משמע בגמרא מ"ד דלצ' דל עין נגד מאיס:

